

Dnr Ju2020/03115/L2

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet SOU 2020:51 En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal

Sveriges Veterinärförbund yttrande avser enbart de delar i betänkandet som rör handel med levande djur.

Sammanfattning

Sveriges Veterinärförbund anser att det är bra att köparen skyddas av en bra konsumenträtt men också säljaren. Även djuret som en levande varelse till skillnad från en sak, behöver skyddas på ett rimligt sätt. Det är en av flera väsentliga skillnader då det gäller handel med djur jämfört med handel med varor/saker.

Vi tycker att försäljning av levande djur helt ska lyftas ur Konsumentköplagen. Den är orimlig att applicera på handel med djur då levande varelser av naturliga skäl inte kan "varudeklaras" att gälla över tid som det går att göra med en sak.

Djur är till skillnad från saker dels stadda i ständig förändring (till skillnad mot en fabriksstillverkad vara), dels är de flesta djur mycket påverkbara för den hantering de utsätts för, dels kräver ett levande djur daglig omvårdnad och slutligen är de kännande varelser och riskerar att utsättas för lidande exempelvis i utdragna tvisteprocesser.

Försäljning av levande djur ska i stället hanteras av Köplagen som är bättre (eller åtminstone mindre dåligt) anpassat till de förhållanden som gäller levande djur som köp- och säljobjekt. Köplagen ställer högre krav på parterna och ger därmed bättre möjlighet till parterna att bättre enas om vad som egentligen överlåts. Genom att krav ställs på köparen – att tvingas ta reda på mer om djuret som köps – så blir det färre personer som blir besvikna. Detta skulle leda till färre domstolsprocesser

Om försäljning av levande djur ändå i generell mening skulle bli kvar under

Konsumentköplagen anser vi att det krävs mera långtgående undantag än vad betänkandet föreslår och ställer oss i detta helt bakom det som anförs i Bilaga 4 till betänkandet - Skrivelser från Lantbrukarnas Riksförbund.

Specifikt anser vi att:

- Djur som kostar mer än ett halvt basbelopp ska exkluderas och i stället ligga under Köplagen. Detta skulle skydda konsumenter som köper katter, sällskapshundar med mera, på ett tillfredställande sätt.

- Endast djur som kostar mindre än ett halvt prisbasbelopp bör omfattas av Konsumentköplagen på grund av förenklade tvisteregler för sådana belopp. Det är väsentligt för djurets skull att tvistetiden kan hållas så kort som möjligt.
- Fel-begreppet i Konsumentköplagen 20a§ bör inte omfatta levande djur då levande varelser i sig är föränderliga. En omvänd bevisbörda blir orimlig i sig och ställer ofta krav på en veterinär som inte kan uppfyllas på ett tillfredställande sätt.
- Presumtionstiden får inte förlängas, tvärtom borde den tas bort eller i ”värsta fall” stanna vid som längst 6 månader. En längre presumtionstid gör det ännu svårare att i efterhand göra en korrekt bedömning av om felet förelåg vid köp.

Skälen till synpunkter som tagits upp i sammanfattningen anges nedan. Rubrikerna nedan är hänvisning till respektive avsnitt i betänkandet.

11.2.1 Behövs det en särreglering när det gäller köp av levande djur?

- Vi anser att det **behövs en särskild lagstiftning** då det gäller **handel med levande djur**. För djur bör **generellt köplagen** gälla. Skälen är de samma som tas upp i betänkandet:
 - Att **presumtionsregeln**, om att fel som visar sig inom ett år (enligt förslaget till ny lag), ska anses ha funnits vid avlämnandet **inte är rimlig att applicera på levande djur** då det är särskilt svårt att i efterhand bedöma. Djur är i sig föränderliga och kan i hög grad påverkas av exempelvis miljöombyte eller nya hanterings- och träningsrutiner.
 - Konsumentköplagen utgår vidare ifrån att **köparen är i underläge** både ekonomiskt och med sämre kunskaper än säljaren och att därmed skyddsbehovet är stort. Men, som även betänkandet tar upp, så **stämmer inte det vid handel med dyra djur**, särskilt inte hästar. Det är snarare tvärtom.
- **Presumtionsregeln** och presumtionstiden medför också **stora arbetsmiljöproblem för veterinärerna**. Det finns **ingen möjlighet att** vid besiktning i samband med avlämnandet misstänka och därmed kunna **upptäcka dolda fel** som inte påverkar djurets funktion (ex vis en inre anatomisk avvikelse utan några som helst störningar av djurets funktion och hälsa). Det är också stora svårigheter, **ofta omöjligt, att i efterhand kunna göra en bedömning av huruvida skadan fanns vid försäljningen** då levande varelser är föränderliga. Säljare/köpare blir ofta missnöjda på grund av detta och veterinären **dras oförskyllt in i påfrestande konflikter** och tvister med båda parter.
- **Konsumentköplagens starka konsumentskydd riskerar att bli ”processdrivande”** vilket då det gäller handel med djur innebär ökad risk för att även ”varan” (djuret) kommer till skada. Dolda avvikelser/fel, det vill säga sådant som inte kunnat upptäckas vid besiktningen och säljaren inte känt till är ett särskilt problem, även för veterinärkåren (se ovan). En häst som säljs har inga symptom på sjukdom eller skada men röntgas av olika skäl hos nya ägaren, avvikelsen upptäcks och ägaren åberopar då **”dolt fel”** och vill lämna tillbaka hästen/få omleverans - **trots att inte hästens hälsa eller funktion är påverkad**. Oavsett vem som visar sig ha rätten på sin sida så **sätts en process igång** som kan pågå mycket länge, är kostsam och där **djuret ofta lider skada** genom att det blir mer eller mindre ”övergivet”. Omleverans, det vill säga att byta ut levande djur är också en **komplicerad process** som inte fungerar på samma sätt som om det handlar om ett kylskåp. Dels har köparen en känslomässig relation till varan/djuret, dels finns inga likvärdiga kopior.
- Vi vill understryka den **oro för att hästen lider skada under tvistetiden** (se föregående punkt) som också framförts i betänkandets bilaga 4, från Lantbrukarnas Riksförbund, och även tagits upp i själva betänkandet. Under tiden som hästen är ett föremål för tvist, ibland under flera år, får den många gånger en nedsatt välfärd på grund av att köparen/hästhållaren normalt inte vill investera i djuret i avvaktan på att tvisten blir löst, eller av rättsliga skäl eller risk för skador inte vågar träna och motionera hästen och håller den ensam för att minska risken för skador som kan störa bevisningen i tvisten. **Skadan för djuret och djurskyddsaspekten är en väsentlig skillnad jämfört med handel med vanliga varor** och

är i sig ett tungt skäl för en särskild reglering av djurhandel. Undantag som medför att tvistetiden oftare kan förkortas är angelägna.

11.2.2 Vilka undantag bör införas?

- Vi tycker att **försäljning av levande djur helt ska lyftas ur Konsumentköplagen** av samma principskäl som för att detta gjorts då det gäller Konsumenttjänstlagen. Konsumentköplagen är orimlig att applicera då levande varelser av naturliga skäl inte kan "varudeklaras" att gälla över tid som det går att göra med en sak. Djur är, till skillnad från saker, kännande varelser och riskerar att lida skada exempelvis i utdragna tvisteprocesser.
- Försäljning av levande djur bör **i stället hanteras av Köplagen**. Den ställer krav på köpare och säljare som är bättre anpassade till de förhållanden som gäller levande djur som köp- och säljobjekt. Det gäller Köplagens högre krav på att säljare och köpare har ett avtal anpassat till varje enskilt fall och på båda parter avseende upplysning och undersökning av varan/djuret.

Om försäljning av levande djur ändå skulle bli kvar under Konsumentköplagen anser vi att det krävs väsentligt mera långtgående undantag än vad betänkandet föreslår och ställer oss i detta helt bakom det som anförs i betänkandets bilaga 4 - Skrivelser från Lantbrukarnas Riksförbund.

- Djur som kostar **mer än ett halvt basbelopp borde helt exkluderas** från Konsumentköplagen och i stället ligga under Köplagen. Detta skulle skydda konsumenter som köper katter, sällskapshundar med mera, på ett tillfredställande sätt.
- Endast djur som kostar **mindre än ett halvt prisbasbelopp** bör omfattas av Konsumentköplagen. För sådana belopp är **tvistereglerna förenklade** (rättegångsbalken 1 kap 3d§). Det är väsentligt **för djurets skull att tvistetiden om möjligt kan hållas kort** då det riskerar att lida skada under den processen (se ovan).
- **Fel-begreppet i Konsumentköplagen 20a§** bör inte omfatta levande djur. Presumptionsregeln om att fel som visare sig inom ett år (enligt förslaget till ny lag) ska anses ha funnits vid avlämnandet **inte är rimlig att applicera på levande djur** då det är särskilt svårt att i efterhand bedöma. Djur är i sig föränderliga och kan i hög grad påverkas både avseende hälsa och beteende av exempelvis miljöombyte, ny ägare eller nya hanterings- och träningsrutiner.
- **Presumtionstiden får INTE förlängas till ett år** (från 6 månader) då det gäller handel med levande djur, eftersom det gör det ännu svårare för en veterinär att i efterhand göra en korrekt bedömning om felet förelåg vid köp, i de flesta fall är detta omöjligt. Presumtionstiden **borde snarast tas bort**.
- **Ta bort den "omvända bevisbördan"** vid handel med djur. Det blir helt fel när det gäller levande djur. Djur påverkas av den omgivande miljön och det är svårt (ibland omöjligt) att utreda om ett fel/avvikelse förelåg vid köpet, har förvärrats av den nya hästhållningen eller har uppstått efter köp.
- Angående den **särreglering som föreslås** – om köparens undersökningsplikt av djuret i samband med köpet (för att senare kunna åberopa fel vid avlämnandet) – är det viktigt att **lagens förarbeten** är tydligare med hur omfattande denna undersökningsplikt är.
- Vi tycker det är **bra att betänkandets förslag manar köpare och säljare till större omsorg inför köp och försäljning av levande djur**. Att det föregås av relativt ingående undersökningar och att köparen får ta del av tidigare undersökningar, försäkringshistorik med mera före överlåtelsen är viktigt för att undvika framtida tvister.

Det finns redan idag undantag i Konsumentköplagen då det gäller fel vid försäljning då lagen inte är förenlig med varans art, exempelvis livsmedel. Det är uppenbart att det inte efter flera månader går att åberopa fel på ett livsmedel vid försäljningen eftersom livsmedlet förstörs med tiden - så det är inte förenligt med varans art. På samma sätt är det inte heller är förenligt med varans art då varan är ett levande djur. **Det är uppenbart att varuslaget djur således också hör dit men möjligheten till undantag tydligen inte har använts vilket är ytterligare ett argument för att handel med djur behöver få en särskild tydlig reglering.**

11.2.3 En skiss avseende alternativa lösningar

Det är olämpligt att ha samma felbegrepp för levande djur som för döda ting. Vi instämmer i LRFs förslag till en eventuellt möjlig hantering av problematiken. Att **levande djur skulle kunna ses som begagnad vara** som köpts i befintligt skick. Lagens förarbeten behöver i så fall tydliggöra vilka förväntningar som en köpare kan ha på ett begagnat djur.

Med vänliga hälsningar

Sveriges Veterinärförbund